

WALTER SCOTT

15. 8. 1771 – 21. 9. 1832

15. srpna roku 1771 se v rodině skotského právníka narodil Walter Scott, budoucí romantický romanopisec, básník a sběratel lidové slovesnosti, jeden z tvůrců moderní skotské kultury a zakladatel historického románu, jenž výrazně ovlivnil světovou literaturu 19. století. Když mu nebyly ještě ani dva roky, onemocněl dětskou obrnou a ochrnul na jednu nohu. Dětství trávil u dědečka na statku na skotsko-anglickém pohraničí, kde si nahrazoval klukovské skotačení nasloucháním babičce a jiným příbuzným, kteří mu vyprávěli o starých časech samostatnosti Skotska a skotských králů, o bojích mezi Skoty a Angličany v jižním pohraničí nebo zas o povstání severských horalů proti anglické nadvládě.

Střední školu navštěvoval Walter Scott v Edinburku. I během studií se dál věnoval četbě o legendární a historické minulosti své země. O prázdninách pak objevil sbírku balad a pověstí biskupa Percyho a když dospěl, podnikal dlouhé výlety pěšky nebo na koni po skotském venkově, kde po vzoru biskupa Percyho začal sbírat staré balady a lidové písně. Výsledkem byla trojsvazková sbírka *Zpěvy skotského pohraničí* (1802 – 1803).

V roce 1786 začal Walter Scott pracovat jako opisovač právních dokumentů v otcově kanceláři. O šest let později, v roce 1792 absolvoval práva na edinburské univerzitě a stal se advokátem. O pouhých pět let později se oženil s Margaret Charlotte Carpentierovou z Lyonu a v roce 1799 vydal svojí prvotinu, překlad Goethovy tragédie *Die Götz von Berlichingen*. Překladem se však Scott zabýval již dříve. Překládal německé balady Gottfrieda Augusta Bürgera, například *Lenore* (1796).

První Scottovo rozsáhlejší samostatné dílo vyšlo v roce 1805 a neslo název *Píseň posledního minstrela*. Je to epická báseň s vloženými baladami a písněmi o šesti zpěvech založená na staré místní pověsti ze 16. století. Příběh romantické lásky se proplétá s vyprávěním o čarovné knize a šprýmy hrdinova pážete z říše elfů. Čtenáře

zaujal natolik, že se báseň stala bestsellerem. Za čtyři roky se prodal tehdy neobvyklý náklad 21 000 výtisků.

V letech 1806 – 1830 byl Scott úředníkem nejvyššího soudu v Edinburku, kde pobýval vždy půl roku. Druhou půlku trávil na venkově na anglo-skotském pohraničí, nejprve v Ashestielu a později v Abbotsfordu na řece Tweed, kde si v roce 1811 zakoupil panské sídlo. Přestavil a rozšířil ho v pseudogotickém slohu a naplnil starožitnými předměty, které ho inspirovaly v literární tvorbě. V roce 1820 byl jmenován baronetem. To ho podnítilo v touze založit novou linii šlechtického rodu Scottů z Abbotsfordu ztělesňujících nejušlechtilejší rytířské tradice, které oslavoval ve svých knihách. Jeho syn však už po sobě potomka nezanechal.

I další Scottova historická báseň ze Skotska 16. století s názvem *Marmion* (1808) měla velký čtenářský a finanční úspěch. Hlavní hrdina, anglický rytíř, neuspěje při mírové misi na skotském dvoře ani ve svém složitém a zrádném milostném životě. Nakonec zahyne v bitvě u Floddenu, prvním osudném střetu Skotů s Angličany.

Roku 1808 přijal Scott velký editorský úkol, vydání osmnácti svazků spisu J. Drydena. V editorské práci pokračoval Scott i později. Od roku 1814 vydával devatenáct svazků spisů J. Swifta. Mezitím ale vyšlo Scottovi nejvýznamnější a nejúspěšnější básnické dílo, epická skladba *Panna jezerní* (1810). Tématem je poprvé ve Scottově díle osud keltského obyvatelstva západoskotské Vysočiny. Děj se odehrává v 16. století za vlády Jakuba V. Panovník, který zabloudí v krásném okolí jezera Loch Katrine, se zamiluje do krásné jezerní panny. Mezitím dojde k ozbrojenému odporu horalů proti králi, ten však přemůže zuřivého vůdce vzbuřenců. Jezerní panna, dcera odbojného, vyhnaného šlechtice, jenž byl omilostněn, protože se nepřipojil ke vzpouře, odmítá královo dvoření. Ve snaze urovnat konflikt je provdána za jednoho z vůdců horalů.

V roce 1813 vychází Scottovi další epické básně, například *Rokeby* nebo *Triermainova svatba*, spisovatel sám se už však horlivě zabýval svým prvním historickým románem *Waverley, aneb před 60 lety*, který byl anonymně vydán o rok později (1814). Román je o dobrodružstvích titulního hrdiny za jakubovského povstání 1745, je obrazem střetnutí dvou světů - feudálně patriarchálního světa skotské Vysočiny, ztělesněného náčelníkem horalů Fergusem MacIvorem, se světem buržoazně demokratickým, reprezentovaným anglickým plukovníkem Talbotem Waverlym. Smrt

Fergusova a odchod jeho sestry Rosy do kláštera symbolizují konec jednoho společenského zřízení, Waverlyho sňatek s Rosou pak nástup nového řádu ve Skotsku. Ve Waverlyovi vytvořil Scott skutečný historický román a jeho autentické historické pozadí je produktem autorovy bohaté znalosti historie. Za melodramatickou konvenční zápletkou je skryta snaha osvětlit smysl velké historické události a její společenský dosah.

V dalším díle *Guy Mannering* (1815) se ani tak necení zápletko o ztraceném dědici, jako vynikající portréty vedlejších postav, například Dandyho Dinmonta, statečného a oddaného sedláka, nebo nezkrotné Meg Meriliesové, hluboce působivé tragickou intenzitou života. Stejně nezapomenutelní jsou i rybář Saunders Mucklebit a jeho matka, připomínající postavy severských ság, či starý žebrák Edie Ochiltree ztělesňující důstojnost prostého člověka v románu *Antikvář* (1816). V téže roce vyšly ještě další dva romány, gotický příběh na folklorní motivy odehrávající se v jižním Skotsku v 18. století *Černý trpaslík* a román *Puritáni* líčící povstání radikálních puritánů za svobodu vyznání a varující před náboženským fanatismem. Za nejpropracovanější dílo W. Scotta je všeobecně považován román *Srdce Edinburku* (1818). V hrdinském postoji a morální statečnosti Jeanie Deansové, která odmítne křivě svědčit ve prospěch své sestry a raději jde pěšky do Londýna vyprosit sestře milost u královny, představil autor ty nejlepší duchovní hodnoty a tradice skotského lidu.

V roce 1819 Scottovi vychází nepříliš povedený román *Legenda o Montrosovi* a pochmurný baladický příběh *Nevěsta z Lammermooru*, který je často označován za mistrovské dílo gotického románu. Největší ohlas mu ale přinesl román *Ivanhoe*, kde se Scott přenesl přes skotskou hranici a vytvořil své nejpopulárnější dílo o turnajích a obléhání hradů, v němž se objevují angličtí hrdinové jako Richard Lví Srdce a zpola legendární Robin Hood. Následující tři romány se zabývají historií Anglie a Skotska v 16. století. *Klášter* (1820), *Opat* (1820) a nejzdařilejší a nejznámější z trojice *Kenilworth* z roku 1821. Ústředním námětem je legenda o Amy (Alžbětě) Robsartové, tajně provdané za hraběte z Leicesteru a její tragické smrti. Alžběta patří k nejlepším Scottovým historickým portrétům a přes řadu historických nepřesností vyvolává Kenilworth opravdu atmosféru 16. století.

Po Kenilworthu následoval román *Piráti*, který vyšel ve stejném roce, *Králové*

lučištník (v originále Quentin Durward, 1823), *Lázně svatého Ronana* (1823) a román *Železná pěst* (1824), jenž je posledním ze skotských románů. Stejnou historickou dobu jako Ivanhoe zachycuje i *Talisman* (1825), román o křižácích v Palestině. O rok později vyšel román *Kavalír*, v roce 1927 *Kronika canongateská* a *Horalova vdova*. Román o bojích mezi skotskými klany *Petrhská krasavice* vychází v roce 1828, rok nato *Anna z Geiersteinu*, která je pokračováním francouzsko-burgundské historie započaté Královým lučištníkem. *Robert, hrabě pařížský* (1831) zase čerpá námět z Gibbonova díla o první křižácké výpravě a intrikách byzantského dvora. Posledním románem je *Nebezpečný hrad* z roku 1831 o dobývání Douglas Castle v roce 1306. Říká se, že na tomto románu je už viditelný úpadek Scottových tvůrčích i fyzických sil. Po bankrotu nakladatelské firmy, jejímž byl podílníkem, rozhodl se sám zaplatit všechny dluhy, aniž se musel vzdát svého sídla. Začal tedy usilovně psát, ale úmorná práce ho natolik vyčerpala, že ani léčení ve Středomoří nemohlo zachránit jeho podlomené zdraví, a ve věku 61 let zemřel 21. září ve svém domě v Abbotsfordu. Walter Scott se po své smrti stal nejslavnějším beletristou na světě. A ještě dnes, kdy Scott tak rychle "zastarává", kdy ho takřka ve všem daleko předstihli romanopisci v Anglii i na kontinentě, zůstává otázkou, zda lze uvést někoho jiného, kdo by v představách světa výrazněji reprezentoval literaturu britských ostrovů.